

Varga Attila Ferenc

Jogtudós, katona, tanárember

Dr. Weininger László Vinc[z]e¹ élete és munkássága

„...a magának is eget kérő új magyar generációnak
egyik legtehetségesebb és képzettebb képviselője
és büszkeséges a tudomány terén”²

Napjainkban sok szó esik a nemzetközi jog jelentős átalakulásáról, illetve átalakításának szükségességéről, egyesek³ nyíltan a nemzetközi jog válságáról beszélnek. Mindez nem új keletű: e kérdés rendszerint felmerül, ha a nemzetközi közösség több szereplőjét érintő problémára a nemzetközi jog rendszere, szabályai nem adnak megfelelő válaszokat.⁴ Az írott jog megváltoztatható ugyan, de a

¹ A jelen dolgozatban bemutatott személy neve eltérően („z” betűvel, illetve anélkül) szerepel az általa szerzett, vagy róla szóló művekben, cikkekben, tanulmányokban, egyéb hivatalos dokumentumokban.

² DOMÁNYI Gyula: *dr. Weninger László* – In: *Külügyi Szemle*, 1932., IX. évf. 1. sz., p. 1.

³ HOFFMANN Tamás: *A nemzetközi jogrendszer vége?* – Internet: <http://beszelo.c3.hu/cikkek/koszovo-irak-gruzia> (Letöltés: 2014. július 18.) A külföldi szakirodalomból példaként ld. DOMINGO, Rafael: *The Crisis of International Law* – Internet: <http://www.vanderbilt.edu/jotl/manage/wp-content/uploads/Domingo-final-cr-v2.pdf> (Letöltés 2014. július 10.); SACHS, Jeffrey D.: *Ukraine and the Crisis of International Law* – Internet: <http://www.project-syndicate.org/commentary/jeffrey-d--sachs-sees-in-russia-s-annexation-of-crimea-the-return--with-us-complicity--of-great-power-politics> (Letöltés: 2014. július 11.)

⁴ Dr. Buza László egyetemi magántanár a Sárospataki Irodalmi Körben 1916. február 20-án tartott előadásában például így jellemezte a nemzetközi jog akkori állapotát: „*Nap-nap után hallunk beszélni a nemzetközi jog csődjéről. A lapok tele vannak a nemzetközi jogon elkövetett sérelmek híreivel s a nagyközönség körében mindinkább általánossá lesz az a felfogás, hogy a nemzetközi jog összeomlott. Az államok a béke idején a*

nemzetközi jog legalapvetőbb elvei, amelyek ősidóktól fogva a népek, nemzetek lelkiismeretéből következnek, nem ingathatók meg sem most, sem a jövőben. Az egyik ilyen nemzetközi jogi elv – kétséget kizáróan – a felesleges szenvedés és pusztítás okozásának tilalma fegyveres konfliktusok során, amely mai világunkban a tömegpusztító fegyverek valamennyi formájának betiltásáért folyó küzdelemben nyilvánul meg legmarkánsabban. E téren kézzelfogható – de még mindig nem elégséges – eredményeket csak az utóbbi évtizedekben sikerült elérni. Érdeklődéssel figyelve a nemzetközi jog további fejlődését, különösen fontosnak tartom az új kihívásokra történő válaszkeresés útján haladva is a letisztult értékek megőrzését, a békés és jobb világért folytatott küzdelem élharcosainak példaképpel állítását.

Jelen dolgozattal egy fiatalon elhunyt és méltatlanul elfeledett jogtudós, katonának, tanárnak szeretnék emléket állítani, aki fájdalmasan rövid életének minden percét a tudománynak szentelte, és munkásságának alig több mint tíz éve alatt emberöltőnyi életművet alkotott.

Élete minden percében a nemzetközi jog és a hadijog első világháború utáni problémáira kereste a megoldást. Tette ezt olyan korban, amikor a jogtudomány e területe még igencsak gyerekcipőben járt, és – jóllehet a szélesebb körű nemzetközi

humanitás és a nemzetközi solidaritás magasztos eszméi által vezetettve, megalkották a hágai egyezményeket és mikor a háború kitört s ezeket a harcjogi szabályokat alkalmazni kellett volna, a hadviselő felek egy részénél vad indulatok: az ellenség iránti elkeseredett düh s a siker mindenáron való biztosításának vágya lettek uralkodóvá és félredobták a nemzetközi jog önmaguk által megalkotott szabályait. Vajjon nem utópia-e ilyen körülmények közt arról beszélni, hogy a háború után új életre fog kelni a nemzetközi jog? S ha új életre kel is – mondják a pessimisták –, vajjon nem ugyanez a sors vár-e rá a legközelebbi háborúban is? Vajjon nem fog-e a nemzetközi jognak békében szépen megépített rendszere az első ágyúlövésre ismét összeomlani?” Ld. Dr. BUZA László (1916): *A háború és a nemzetközi jog* – Különlenyomat a Sárospataki Irodalmi Kör „Háborús előadások” című kötetéből, Sárospatak, Református Főiskola Könyvnyomdája, p. 26.

összefogás kezdeti formái⁵ már megjelentek – az államok közötti együttműködés szabályainak kodifikátlanságát, illetve hiányosságait az emberek a saját bőrükön tapasztalhatták. Tudományos tevékenysége méltó, sőt, egész személye követendő példa azon tehetséges fiataljaink számára, akik a nemzetközi joggal, különösen pedig annak egyik kiemelkedően fontos területével, a hadviselés – közkeletűbb kifejezéssel élve, a hadijoggal – kívánnak behatóbban foglalkozni.

Weninger László Vince 1900. február 24-én született, Budapesten. Gyerekkoráról nem rendelkezünk információkkal, az ezt követő időszakra vonatkozóan viszont a sajtó és az évkönyvek bőségesen szolgálnak adatokkal. A források feldolgozása után jelen dolgozat szerzőjének már szinte szükségtelen keresnie a dicsérő, méltató szavakat, megtették ezt a kortársak, akiknek – több helyen idézett – gondolatai ékesen bizonyítják Weninger László Vince munkásságának elévülhetetlenségét.

Katonai pályafutása⁶ 1917. március 10-én kezdődött, amikor „*egyéves önkéntes*”-ként⁷ bevonult a tartalékos tüzér ezredhez. Még

⁵ Az ENSZ elődjének tekinthető Népszövetség (Nemzetek Szövetsége) 1920. január 10-én, alakult meg Woodrow Wilson amerikai elnök javaslatára. A Népszövetséget alapító dokumentum (Egyezségokmány) szerint a „*Magas Szerződő Felek avégből, hogy a békét és biztonságot előmozdítsák ...kötelezettséget vállalnak a háború elkerülésére, ...nyílt becsületes nemzetközi összeköttetést tartanak fenn, ...a nemzetközi jog szabályait ezentúl a kormányok kölcsönös magatartásának valóságos zsinórmértékéül határozottan elismerik, ...mindennemű szerződéses kötelezettségnek lelkiismeretes tiszteletben tartását biztosítják...*”. Magyarország 1922. augusztus 22-én kérte felvételét a Népszövetségbe.

⁶ Jelen tanulmány szerzője ezúton is szeretné kifejezni köszönetét a Hadtörténeti Intézet és Múzeum vezetőjének és munkatársainak Weninger László Vince katonai pályafutásával kapcsolatos információk felkutatásában nyújtott segítségért.

⁷ Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregében szolgáló ún. „egyéves önkéntesek”-ről (mai értelemben tartalékos tisztekről) bővebben ld. PAÁL Gergely: *A Magyar Királyi Honvédség „egyéves” önkéntesei* – Internet:

nem volt 18 éves, amikor az I. világháború a frontra kényszerítette: törzskönyvi lapján az 1917., 1918. és 1919. évek hadi évekként szerepelnek. 1918 májusában „egyéves önkéntes” főtüüzérré, júliusában tizedessé, októberében zászlóssá léptették elő. Ez idő alatt elvégezte a tartalékos tüézér tiszti iskolát, majd a tartalékos tüézértiszti továbbképző tanfolyamot. 1919 augusztusában – áthelyezve a budapesti francia misszióhoz – már tartalékos alhadnagy. 1920 márciusától négy hónapon át a Budapesti Vadászkülönítménynél⁸ szolgált, majd kinevezték rendőr segédfelügyelőnek. A folyamórségnél⁹ 1921. március 21-én kezdte meg szolgálatát, ahol

http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2004/1/paal_gergely.pdf (Letöltés: 2014. augusztus 15.)

⁸ Suba szerint a Magyar Vadászkülönítmény a Fővezérség, majd a Nemzeti Hadsereg Vezérkara irányítása alá tartozó karhatalmi alakulat volt. Fontos szerepet játszott az ellenforradalmi rendszer megszilárdításában. Az 1920 tavaszán alakult és 1921. március 31-ig működő 250–300 fős tiszti század, amely kisebb csoportokra tagozódva gabonarekvirálásokat, vonatellenőrzéseket végzett elsősorban a Nyugat- és Dél-Dunántúlon. Ld. SUBA János: *Karhatalmi formációk Magyarországon 1918–1920* – Internet: http://epa.oszk.hu/02100/02176/00004/pdf/RTF_18_131-142.pdf (Letöltés: 2014. augusztus 15.), p. 136.

⁹ A trianoni békeszerződés Magyarország számára – a haderő nagyarányú csökkentése mellett – a hadi célú hajózás teljes korlátozását is előírta. A – hivatalosan – rendészeti célból felállított Magyar Királyi Folyamórség ezért a vízi határőrizet, a folyam és partvédelem, mint katonai célok rejtett szervezeteként, a dunai flottilla maradványainak működtetőjeként is funkcionált. A magyar királyi folyamórség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapításáról szóló 1922. évi XIV. törvénycikk 1. §-a szerint *[a] magyar királyi folyamórség a folyamrendészet körében felmerülő közbiztonsági és egyes igazgatási rendészeti teendők ellátására rendelt állami intézmény, amelynek szervezetét (...) továbbá tüzetes hatáskörét és tennivalóit a belügyminiszter javaslatára a magyar királyi minisztérium állapítja meg. Ezen intézmény keretében az igazgatási rendészeti teendők ellátására másodfokú hatóság jellegével bíró magyar királyi révfőkapitányság szervezhető és elsőfokú hatósági jellegével bíró magyar királyi révkapitányságok állíthatók fel, amelyek a folyamrendészeti kihágások elbírálásának jogával is*

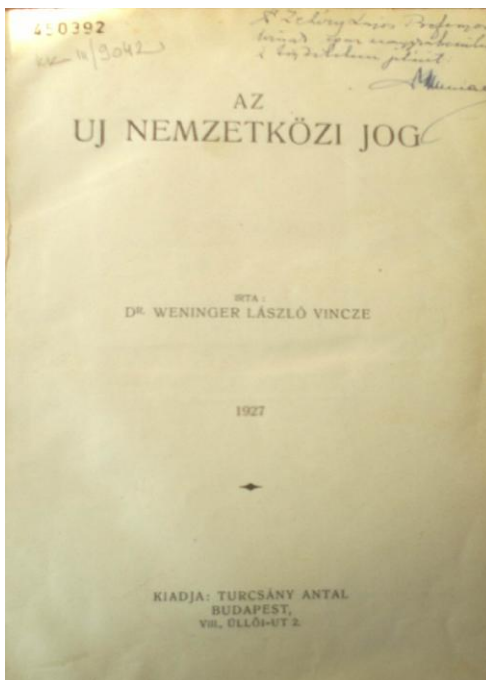
először „*ideiglenesen ténylegesítve*” státuszba, majd a folyamőr tiszt tanfolyam elvégzése, valamint az előírt eskü letétele (1922. november 5.) után, hajónagy rendfokozattal 1923. február 8-án „*végleges*” státuszba került. 1924. január 1-én főhajónaggyá, 1929. november 5-én – a folyamőr kapitányi vizsga letételét követően –

felruházhatók.” A rendészeti hatáskör alátámasztásaként a folyamőrséget a törvény a belügyminiszter alá rendelte. A folyamőrség létszámának kiegészítése önkéntes jelentkezés alapján és ugyanazon szolgálati kötelezettség vállalása mellett történt, mint a magyar királyi állami rendőrségnél és a magyar királyi csendőrségnél. A magyar királyi folyamőrség személyzete egyenruhát és – a folyamőrség felfegyverzett úszóegységein szolgálatot teljesítő műszaki és hajószemélyzet (mérnökök, üzemvezetők, gépészek, fűtők, rádiótávírázók stb.) kivételével – fegyvert viselt. A törvény rendelkezése szerint „*a szoros értelemben vett folyamőrségi személyzet egyelőre a 96 tisztet és tisztviselőt, továbbá az 1524 főnyi altisztet és folyamőrt meg nem haladhatja. Utóbbiak közül csupán 840 képezhető ki fegyverfogásban*”. A folyamőrség ún. segédszemélyzete („*a fel nem fegyverzett úszóegységek műszaki és hajószemélyzete, továbbá a kizárólag irodai, számviteli, gazdaságkezelési és szolgálai teendőket ellátó alkalmazottak, végül azok a szakérok, akik jogászai előképzettséget igénylő hatósági teendők ellátására nyernek ideiglenes beosztást*”) sem egyenruhát, sem fegyvert nem viselhetett, és a felfegyverzett úszóegységeken sem teljesíthetett semmiféle szolgálatot. A segédszemélyzet nem számított bele az 1620 főnyi létszámba. Az 5. § szerint a magyar királyi folyamőrség a közrendnek és közbiztonságnak a hajózható vizeken való fenntartása céljából meghatározott számú, felfegyverzett úszóműveket (pl. legfeljebb 128 tonnás, fegyverlövés ellen védett testű, egyenként 2 db 70 mm-es ágyúval és 2 gépfegyverrel felszerelt őrnaszád, aknalerakó és torpedó-berendezés nélkül, legfeljebb 20-30 tonnás motorcsónak, egyenként 1 db 47 mm-es ágyúval és 1 gépfegyverrel, 12-20 tonnás motorcsónak ágyú nélkül, egyenként 1 gépfegyverrel) birtokolhatott és használhatott. A nagy, valamint a közepes motorcsónakok mindegyikén legfeljebb 3 puská lehetett, a tisztek és altisztek pedig pisztolyt viselhetek. Ld. 1922. évi XIV. törvénycikk a magyar királyi folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapításáról – Internet: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=7525> (Letöltés: 2014. augusztus 8.)

kapitánnyá léptették elő. 1930. április 10-én „a révfőkapitánysági szolgálat és a magyar katonai szakirodalom terén kifejtett kiváló és eredményes szolgálataiért” miniszteri dicséretben, majd háborús szolgálataiért 1931. január 13-án „Háborús Emlékérem kardokkal, sisakkal”¹⁰ elismerésben részesült.

A trianoni békekötés után rövid idő alatt befejezte főiskolai tanulmányait, 21 évesen jogi doktorátust szerzett.

Tudományos érdeklődése már tanulmányai alatt kitűnt. Professzora, Magyar Géza, a nemzetközi döntőbíráskodás világhírű tudósa nagy jövőt jósolt neki.¹¹ Katonai hivatása mellett „szinte fékezhetetlen tudássonjjal és nemes lelkesedéssel vetette magát a tudományok bűvárlásába”.¹²

¹⁰ Az 1929. május 26-án alapított Háborús Emlékérem ezen fokozatára azok voltak jogosultak, akik az első világháborúban 1918. október 30-ig bezáróan tényleges katonai szolgálatot teljesítettek, akár a harctéren, akár a hátországban szolgáltak. A kard és sisak nélküli emlékérem adományozását azok kérelmezhették, akik a világháború során a hadifogyók, sebesültek és betegek érdekében végezték munkájukat. Ld. Magyar Háborús Emlékérem – Internet: http://militiahungarorum.roncskutatas.hu/1920_k_h_he.html (Letöltés: 2014. augusztus 18.)

¹¹ Kecskeméti Közlöny, 1931. december 11.

¹² DOMÁNYI, p. 1.

Behatóan foglalkozott a háború utáni nemzetközi jogi fejlődéssel, és az ún. új nemzetközi jognak nemcsak belföldön, hanem külföldön is egyik elismert művelője lett.¹³ *„Azzal a tudománnyal kötött mindvégig felbonthatatlan frigyét, mely Magyarországon, részben talán annak még a közelmúltban elfoglalt sajátos közjogi helyzete és az ebből kialakult közfelfogás folytán – de minden bizonnyal e földterület és az azon lakók nagy szerencsétlenségére – kellő értékelésben nem részesült, de amely a fegyverek megnyugvásával szinte elementáris erővel követelt magának helyet a Nap alatt. Ez a nemzetközi jog és egyéb külpolitikai ismeretek tudománya!”*¹⁴

1926-tól sorra jelennek meg nemzetközi jog különböző területeivel foglalkozó cikkei, értekezései számos bel- és külföldi folyóiratban.¹⁵ A Külügyi Társaság tudományos folyóirata, a Külügyi Szemle munkatársaként, a szerkesztőbizottság tagjaként 1931 végéig szinte kizárólagos szerzője volt a Nemzetközi Jogi Szemle és a Népszövetségi Szemle rovatoknak.¹⁶ Publikációi *„mint a /magyar/*

¹³ Kecskeméti Közlöny, uo.

¹⁴ DOMÁNYI, uo.

¹⁵ Dr. Weninger László Vince munkássága a Magyar Külpolitika című folyóiratnál:

- 1926-27 – a *Nemzetek Szövetsége* c. rovat vezetője;
- 1926. júl. 1. – *„A nemzetközi jog aktuális problémái”* címmel terjedelmes tanulmány, amelyben – többek között – foglalkozik a követek területen kivülségével, valamint a vizályok békés elintézésével;
- 1926. aug. 1-16. – *„A légi hadijog”* cikk;
- 1926. okt. 16. – *„A berlini rendőrkongresszus”* cikk;
- 1926. nov. 16. – *„A Nemzetek Szövetségének tevékenysége 1926. év szeptemberében”* összefoglaló;
- 1927. jan. 1. – *„A Nemzetek Szövetségének működése novemberben”* összefoglaló;

¹⁶ A Külügyi Szemleiben megjelent munkái még:

- *„Légi jogi kérdések”* – 1929. okt., VI. évf. 4. sz.
- *„Nemzetközi Bírászkodás Szemléje”* – 1932. IX. évf. 1. sz.

A szakcikkekén kívül a magyar tudományos élet számára hozzáférhetetlen külföldi irodalom ismertetésével szerzett elévülhetetlen érdemeket.

nemzetközi jogi írás mindmegannyi drágakövei, (...) nemcsak szakkörökben, de az intelligencia szélesebb rétegeiben is élénk visszhangra találtak”.¹⁷

Irodalmi tevékenysége az átfogóbb, nagyobb lélegzetű művekre is kiterjedt. „A rendelkezésre álló csekély magyar, de annál gazdagabb külföldi tudományos anyag bámulatosan gyors elsajátítása után már 1926-ban megjelenteti kiváló művét »Az új nemzetközi jog«-ról”.¹⁸ A mű előszavában Weninger – némi keserőséggel megállapítja, hogy „[t]udományos intézeteink nemzetközi joggal abszolúte nem foglalkoznak és így nem csodálható, hogy európai színvonalat megüő nemzetközi jogtudóssal hazánk nem igen rendelkezik. Mivel nincs aki művelje, megkedveltesse és terjessze, természetes ténynek vehetjük, hogy a főiskolai hallgatók és a nagyközönség soraiban a nemzetközi jognak kevés hívőjét és ismerőjét számlálhatjuk, – ami pedig még az általános műveltség szempontjából is aggályos tünet. Végre azonban be kell látnunk, hogy így tovább nem mehet! (...) legfőbb ideje, hogy bekapcsolódjunk e téren is a kontinens fejlődési folyamatába.”¹⁹

¹⁷ DOMÁNYI, p. 2.

¹⁸ Uo.

¹⁹ WENINGER László Vince (1927): *Az új nemzetközi jog* – Budapest, Turcsányi Antal kiadó, 367 p., p. 12. A nemzetközi jog hazai oktatásának kezdetleges állapotát más források is megerősítik. A nemzetközi jogi ismeretek terjesztésének 1920-as, '30-as évekbeli állapotáról ezt olvashatjuk: „Távolról sem akartuk azt a látszatot kelteni, mintha Magyarország nemzetközi jogászai felvehetnék a versenyt a hatalmas német, francia és angol-amerikai irányzat képviselőivel. Attól még messze vagyunk. Mégis büszkék lehetünk, hogy amit eddig elértünk, azt saját erőnkből és alig egy évtized alatt értük el, mert sajnos, a jogtudományak egy ága sem részesült olya mostoha elbánásban Magyarországon, mint éppen a nemzetközi jog. Vajmi kevés támogatást élvezett a magyar nemzetközi jogászság a köz részéről és kérdés, vajjon ez nem fogja-e magát valamikor megbosszulni...Az egyetlen biztató jelenség a fiatal magyar nemzetközi jogászság törhetetlen akarateréje, hatalmas munkabírása és imponáló élni akarása, amely végül mégis csak meg fogja hozni gyümölcseit.” Ld. Emlékkönyv a Kecskeméten működő Egyetemes

A hazai nemzetközi jogi oktatás színvonalának emeléséhez Weninger az alábbiakat tartotta elengedhetetlenek:

- „a nemzetközi jog kötelező hallgatásának kimondása a Tudományegyetemen”;
- „az egyetemi tanszékek mielőbbi, arra rátermettekkel való betöltése, ezáltal egy képzett nemzetközi jogásznemzedék nevelése”;
- „a nemzetközi jog tudományának a nagyközönség körében való megismertetése”.²⁰

A nemzetközi jogról szóló összefoglaló mű éppen az említett „program” végrehajtását volt hivatott elősegíteni. A mű megírását Weninger a következőkkel indokolta: „Művem megírásánál nagyrészt az a cél vezetett, hogy az egyetemi ifjuságnak, mely modern nemzetközi jogi tankönyvvel nem rendelkezik, oly könyvet adjak a kezébe, mely a mai napig (...) az összes jelentőségteljes nemzetközi jogi eseményeket felöleli, az összes felfogásokat ismerteti. (...) Művemet szeretettel bocsájtom az egyetemi ifjuság és a nagyközönség rendelkezésére, és ha körükben könyvem által a nemzetközi jog tudománya iránti érdeklődést csak részben is sikerül felkeltenem, munkásságomat eredményesnek, céloimat pedig elértnek fogom mondhatni.”²¹

A könyv megírásának nehézségeire utalva a szerző külön felhívja a figyelmet arra, hogy „forrásmunkáim kizárólag külföldi írók művei voltak, melyek magyar nyelvre még le sincsenek fordítva és magyar könyvtárakban fel sem lelhetők. Bizony elég gyakran voltam abban a helyzetben, hogy magamnak kellett új magyar szavakat gyártanom, hogy egy-egy elvontabb fogalom értelmét megközelítőleg híven visszaadhassam.”²²

A minden tekintetben úttörőnek tekinthető művében Weninger – szemben a nemzetközi jog témakörében más szerzők

Református Jogakadémia fennállásának 100. évfordulójára 1831-1931 – Kecskemét, 1932., p. 474.

²⁰ Uo.

²¹ Uo., p. 13.

²² Uo.

által addig megjelentetett, kisebb lélegzetű művekkel – törekedett a lehető legteljesebb mértékben átfogni a nemzetközi jogi ismeretanyagot. Nem csupán ismerteti a nemzetközi jog történeti kialakulását, valamint a korabeli nemzetközi jogi tételeket, hanem a nemzetközi joggyakorlatból vett számos példával alá is támasztja álláspontját, bemutatja az azzal ellentétes nézeteket is, néhol élesen – és kitűzött céljától eltérően meglehetősen szubjektív szempontból – bírálva azokat.²³ Kritikusan jellemzi például a nemzetközi jog korabeli kodifikáltságát, amikor úgy fogalmaz, hogy az „teljesen kezdetleges stádiumban van, és az eddigi írásba foglalt és egy-két állam által elfogadott nemzetközi egységek (írott munkák, szerződések, deklarációk) még távolról sem tekinthetők másnak, mint kísérleteknek, melyekből ezen kívül a kodifikálási akarat (Kodifikations-wille) is nagy részben hiányzik. Egységes és általános nemzetközi jogi törvénykönyv (egységes és általános nemzetközi jogforrás) megszerkesztése a nemzetközi jog jövőbeli legfontosabb feladatai közé tartozik.”²⁴

Az ifjú jogtudós műve a magasabb szakmai körök figyelmét is felkeltette: a hiánypótló könyv megjelenéséről beszámolt röviden Jogállam című szakmai folyóirat 1927. januári száma²⁵, továbbá a

²³ „Az elavult felfogásokat csak historiai szempontból említem, meghatározásaimban és felfogásomban pedig az objektív középúton igyekeztem megmaradni. (...) [p]éldáim nagy részét a világháborúból, vagy az azt követő évekből vettem, melyek mindnyájunknak még élénken emlékezetünkben vannak. Ezenkívül számos oly aktuális és gyakorlati kérdésre igyekeztem a feleletet megadni, melyek mindenkire nézve érdekel bírnak.” Uo.

²⁴ Uo., p. 27.

²⁵ „[N]emzetközi joggal nálunk kevesen foglalkoznak. Annál örvedetesebb, hogy nemzetközi jogba vágó alapvető szakkönyv hagyja el a sajtót február elej[én]: Dr. Weninger László sajtó alatt levő műve felöleli a nemzetközi jog egész anyagát, különös súlyt helyez a világháború és az azutáni idők gyakorlatára, ebből meríti legtöbb példáját. A világháború diplomatája, a békeszerződések, a Nemzetek Szövetsége, a hágai bíróságok, a locarnói egyezmény, a genfi jegyzőkönyv, a mai külpolitikai helyzet és számtalan más

Jogtudományi Közlöny 1927. évi 10. száma is. Ez utóbbiban a – csupán monogrammal (K. Gy.) feltüntetett – szerző a tanulmány megjelenésének apropóján röviden vázolja a nemzetközi jog hazai művelésének és oktatásának siralmas állapotát²⁶. Majd kifejti, hogy „[é]ppen ezért a nagyon szegény magyar nemzetközi jogi irodalomnak minden gyarapodását különös örömmel kell fogadnunk (...) [í]gy Weninger Vince könyvét is örömmel fogadtuk.”²⁷. Mindezek ellenére – kétség kívül a „pimaszul” fiatal jogtudós életkorára és éveken mérve rövid szakmai múltjára utalva – leszögezi, hogy „tankönyvet csak bizonyos feltételek mellett lehet és szabad írni”, és „nem kezdheti valaki egyszerre és legelőször irodalmi működését tankönyvírással”. Élesen bírálva fiatal kollégáját úgy foglal állást, hogy Weninger „szakszerű előiskolázottság nélkül fogott hozzá egy nemzetközi jog megírásához, ami szükségképpen vonja maga után, hogy munkája inkább csak nyers adathalmaz, melyben a részek között hiányzik a szerves összefüggés, az ismeretek nagy káoszában az öntudatos szelekció, a kérdések megfejtésének elméleti indokolása, a fogalmak szabatos meghatározása stb.”²⁸ Mindezek ellenére a munka érdemének tekinti, hogy „az érdeklődő nagyközönségnek az ismeretek terjesztésével szolgálatot tehet”.²⁹

aktuális problémája nyer megvitatást a műben.” Jogállam: Jog- és Államtudományi Szemle, 1927/1, p. 61.

²⁶ A szerző a bevezető gondolatok között kifejti, hogy „hazai nemzetközi jogi irodalmunk (...) feltűnő szegénységet tár elénk”, rögzíti, hogy „nálunk sohasem vették komolyan e tárgyat”, és ennek köszönhetően „ez a tanszék a pesti egyetemen hosszú idő óta egyáltalán be sincs töltve”. Ld. Jogtudományi Közlöny, 1927/10, p. 95.

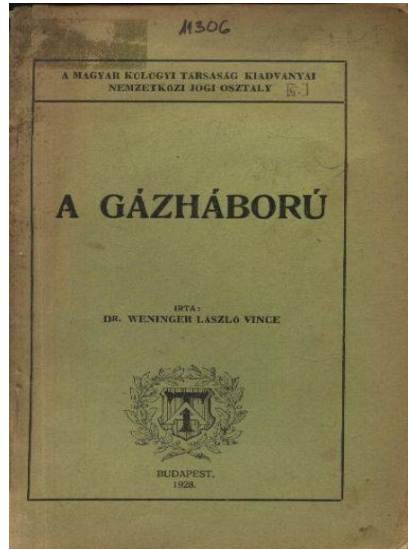
²⁷ Uo.

²⁸ Uo., p. 96.

²⁹ Uo.

Fenti kritikára Weninger ugyancsak a Jogtudományi Közlöny hasábjain reagált, és a szerkesztőkhöz írt levelében az öt ért bírálat több pontján is helyreigazítást kért. Mindenekelőtt – csatolva eddigi szakmai-tudományos munkásságának bemutatását – helytelennek tartotta azt a megállapítást, hogy irodalmi működését rögtön tankönyvírással kezdte volna, majd sajnálattal állapította meg, hogy a könyvét ért negatív megjegyzések – jóllehet teljes mértékben nélkülözik a konkrétumokat, vagyis a kifogásolt részek, megállapítások akár csak példalázó megemlítését – „a művet mindennemű értékétől teljesen megfosztják”. Erre tekintettel – a szerkesztőség útján – felszólította az „ismeretlen igen tisztelt bíráló úr”-at, hogy negatív kritikáját konkrétumokkal támassza alá.

A fent említett – nagy valószínűséggel szakmai féltékenység szülte – kritika ellenére a mű fontosságát jelzi, hogy a nemzetközi jog különböző aspektusaival tudományos szinten foglalkozó kortársak, és az e témát vizsgáló modern szakirodalom szerzői egyaránt előszeretettel hivatkoztak és hivatkoznak Weninger megállapításaira.³⁰ Kétségbe vonhatatlan érdeme, hogy könyvében

³⁰ Példaként ld. Dr. ARATÓ, Stefan (1937): *Die Völkerrechtliche Haftung* – Pécs, Elisabeth-Universität, Institut für Internationales Recht, Taizs József könyvnyomda, p. 6., 13., 17., 36. Ld. még SÜLYÖK, Gábor (2004): *A humanitárius intervenció elmélete és gyakorlata* – Gondolat Kiadó, p. 36., 44. Ld. még KOVÁCS, Péter (2005): *Métamorphoses autour de la personnalité juridique et des sources dans le droit international?* – In: *Miskolc Journal of International Law*, Vol. 2. No. 2., pp. 1-17., p. 9. Ld.

először dolgozta fel magyar nyelven az akkori nemzetközi jogot, Dományi Gyula szerint „*a modern nemzetközi jog egyik legelső, komoly törekvést eláruló magyar feldolgozásáról van szó!*”³¹

1927-ben a nyarat Genfben töltötte, ahol a Békepalota könyvtárának lelkes látogatója volt. Hágában, az Állandó Nemzetközi Bíróság³² tárgyalásait³³ és a Nemzetközi Jogi

még a Miskolci Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola 2009-es képzési tervét – Internet: <https://www.yumpu.com/hu/document/view/4319678/a-doktori-iskola-kepzesi-terve-miskolci-egyetem/31> (Letöltés: 2014. augusztus 18.), p. 29. Ld. még SÜLYÖK, Gábor (2011): *Az általános jogelvek nemzetközi jogforrási jellegéről* – In: Közjogi Szemle, 2011/1. sz., pp. 24-41., p. 38. Ld. még SÜLYÖK, Gábor (2011): *General principles of law as a source of international law* – In: KOVÁCS, Péter (Ed.): *International Law – A Quiet Strength, Le Droit International, Une Force Tranquille (Miscellanea in memoriam Géza Herczegh)* – Pázmány Press, Budapest, pp. 151-186., p. 157. Ld. még GANCZER, Mónika (2013): *Állampolgárság a nemzetközi jogban – államotódlás esetén* – Győr, Széchenyi István Egyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, p. 94., 99., 141.

³¹ DOMÁNYI, p. 2.

³² A Nemzetek Szövetsége Egyességokmányának 14. cikkében említett, hágai székhelyű Állandó Nemzetközi Bíróság a Nemzetek Szövetsége első Közgyűlésének 1920. december 13-án, Genfben hozott Határozata alapján került létrehozásra. Ld. 1926. évi I. törvénycikk az Állandó Nemzetközi Bíróság Szabályzatának elfogadásáról – Internet: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=7661> (Letöltés: 2014. július 15.)

³³ Az Állandó Nemzetközi Bíróság munkájának beható tanulmányozása után jelentette meg 1927-ben összefoglaló dolgozatát „Az Állandó Nemzetközi Bíróság eddigi gyakorlata” címmel. Ebben – a Bíróság által tárgyalt ügyek, valamint a meghozott ítéletek és vélemények rövid, felsorolászerű ismertetésén túl – kifejti, hogy „[a] *a trianoni tragédia következményeként mind gyakrabban kerülünk és kerülhetünk a jövőben is abba a helyzetbe, hogy nemzetközi jellegű viszályaink eldöntését nemzetközi bíróság ítéletére kell bízunk. (...) valószínű, hogy amennyiben a jövőben Magyarország nemzetközi bonyodalmakba keverednék, az Állandó Nemzetközi Bírósághoz fogunk fordulni, hacsak valamely az esetre is*

Akadémia³⁴ tanfolyamának német, francia és angol nyelvű előadásait „odaadó figyelemmel és jegyzeteket sűrűn készítve hallgatta”.³⁵

Tanulmányainak gyümölcse az 1928-ban megjelent „Gázháború és nemzetközi jog” című monográfia³⁶, amelyben a hadijog problémái mellett a jövő háborújának egyik legelrettentőbb fajtája, a gázharc kiküszöbölésére is megoldást keresett egy nemzetközi egyezménytervezet formájában.

érvényes institutionális választott bírósági szerződés másként nem intézkedik.” In: Jogállam: Jog- és Államtudományi Szemle, 1927/1, pp. 222-225., p. 223.

³⁴ A nemzetközi közjog és magánjog kutató és oktató központjaként 1923-ban alapított hágai Nemzetközi Jogi Akadémia kezdetektől fogva azt a célt tűzte maga elé, hogy tudományos színvonalú ismereteket nyújtson a nemzetközi kapcsolatok különböző jogi aspektusait tanulmányozók számára. Az intézmény a „*békét a jog által*” mottó jegyében a mai napig megőrizte az 1899-s és 1907-es hágai békekonferenciák szellemiségéből levezethető hagyományait, eközben pedig lankadatlanul törekszik megfelelni a világ folyamatos változása miatt felszínre kerülő legaktuálisabb igényeknek. Ld. The Hague Academy of International Law, History – Internet: <https://www.hagueacademy.nl/about/> (Letöltés: 2014. július 15.)

Egy, a hágai Jogakadémiáról szóló korabeli tanulmányban ezt olvashatjuk: „*Magyar részről az akadémia elég szép látogatottságnak örvend, bár hiányzik a támogatás a minisztériumok részéről. Legalább egy hallgatót kellene ösztöndíjjal kiküldeni évente, úgy a júliusi, mint az augusztusi előadásokra s ezen hallgatót az egyetemet végzett azon urak közül kellene választani, akik szorgalmukkal, a nemzetközi jog tudományának művelése terén kifejtett munkásságukkal erre méltónak bizonyultak és már ügyvédi vagy egyéb pályán működnek. A németek ismerték fel leginkább az akadémia nagy jelentőségét s a kormány rendszeresen támogatja az oda törekvő hallgatókat. S joggal, mert minden tekintetben kitűnő és hasznos intézmény.*” Dr. GEÖCZE Bertalan: *A hágai nemzetközi jogi akadémiáról* – In: Nemzetközi Jog Tára, a Magyar Jogi Szemle melléklapja, Budapest, 1928/1-2., pp. 13-14.

³⁵ DOMÁNYI, p. 2.

³⁶ WENINGER László Vince (1928): *Gázháború és nemzetközi jog* – Bp., Sárík nyomda, 76 p.

A Katonai Közlöny ezekkel a szavakkal adott hírt a tanulmány megjelenéséről: „Régi hiányt pótol az a mű, mely úttörő magyar munka. A nyugati államokban nagy irodalma van már ennek a kérdésnek, ami érthető, mert hiszen a gázharc a jövő háborújának egyik legfontosabb tényezője lesz.”³⁷

A könyv előszavában a szerző így vezeti be a témát: „Tremolières-nek, 1914-ben megjelent tanulmánya³⁸ óta körülbelül 300-ra tehető azoknak a monográfiáknak és nagyobb cikkeknek száma, melyek a gázháború kérdésével foglalkoznak. E művek elsősorban technikai és kémiai szempontból vizsgálják a problémát, jogi alapokon egyedül Kuncz dr. értekezik 1927-ben megjelent könyvében (*Gaskrieg und Völkerrecht*)³⁹. Nemzetközi jogi irodalmunk elmaradottsága érthetővé teszi, hogy magyar nyelven ezt a jövő szempontjából igen nagy fontosságú problémát jogi alapokon még senki sem dolgozta fel. (...) Midőn tehát tanulmányom megírásához fogtam, ezzel elsősorban azt a hiányt akartam megszüntetni, mely e téren érezhetően mutatkozott a magyar jogi szakirodalomban.⁴⁰ Álláspontja szerint „Magyarországnak, mely a trianoni békeszerződésben a gázharcban való részvétel lehetőségétől meg lett fosztva⁴¹, eminens érdeke, hogy a gázháború jogi eltiltását minden rendelkezésre álló eszközzel sürgesse”⁴²

³⁷ Ld. Katonai Közlöny (1928) XVI. évf. 11. sz.

³⁸ TREMOLIERES, F. – LOEN, P. (1914): *Effets des gaz irritants des projectiles de guerre* – Societe Medicale des Hopitaux de Paris, Paris, 3e serie, pp. 597-600.

³⁹ KUNZ, Josef L. (1927): *Gaskrieg und Völkerrecht* – Wien, Springer, 83 p.

⁴⁰ WENINGER: *Gázháború és nemzetközi jog*, Előszó, p. 5.

⁴¹ Az I. világháborút lezáró békeszerződések vegyi fegyverekre vonatkozó rendelkezései Németország és Ausztria mellett Magyarország számára is megtiltották a mérgező anyagok előállítását: „Minthogy lángvetőket, fojtó, mérgező vagy hasonló gázokat, valamint ezekkel rokon folyadékokat, anyagokat és eljárásokat használni nem szabad, azoknak előállítása Magyarországon és behozatala Magyarországra szigorúan tilos. Ugyanez áll azokra az anyagokra is, amelyek az említett termékek vagy eljárások előállítására, megóvására vagy felhasználására vannak rendelve.” Ld. az

Utalva a békeszerződések törékenységére, és látva a nagyhatalmak között fegyverkezési versenyt, valamint az egyre nagyobb mennyiségben felhalmozott vegyi harcanyag készleteket, Weninger felhívta a figyelmet arra, hogy *„harc lesz és pedig nehéz, kemény harc, melynél a jelek szerint a gázoknak igen fontos szerepet szántak. A jövő háborújának gázharca elsősorban a polgári lakosságot fogja veszélyeztetni és ezenkívül elképzelhető formájában a nemzetközi morál és etika alapszabályaival legélesebb ellentétben fog állani (...) Senkinek sem lehet tehát közömbös, hogy vajjon a mérges gázok alkalmazása megengedett lesz-e vagy sem! Ha pedig azt mondjuk, hogy a polgári lakosság is védekezhetik a gáztámadások ellen, melyek a humanitással nem is állanak olyan éles ellentétben, akkor meg kulturánk és civilizációnk fenntartása követeli a gázharca abszolút eltiltását. (...) Nem borzalmai és vélt embertelensége miatt kell a gázháborút eltiltani. A gázháború hatéktívítása olymértékű, hogy a legnagyobb katasztrófát, kulturánk megsemmisítését jelentheti. (...) A gázharca eltiltására irányuló állami és magántörekvés tehát nemcsak magyar érdek, hanem minden magát »nation civiliséé«-nek nevező állam és minden magát kultürembernek tartó egyén legelemibb köteleessége.”⁴³*

Reagálva a nemzetközi jog jogi jellegét tagadó elméletekre, külön kitér a nemzetközi jog jellegzetességeire is. Ezzel összefüggésben kifejtett gondolatai modern, napjainkban is helytálló jogfelfogást tükröznek. Álláspontja szerint a *„nemzetközi jog szabályainak kötelező erejét eddig még senki sem vonta kétségbe; hogy a nemzetközi jog szabályainak alapja az egyes államok kötelező*

Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről szóló 1921. évi XXXIII. törvénycikk 119. Cikk.

⁴² WENINGER: *Gázháború és nemzetközi jog*, p. 6.

⁴³ Uo., p. 6., 75,

akarása, hogy a nemzetközi jog szabályait az államok azzal a céllal alkotják, hogy azok őket kötelezzék és hogy kötelezőknek is minősítsenek mindazok részéről, akikre vonatkoznak, – ez ma már vita tárgyát nem képezi. (...) A nemzetközi jog szabályainak jogi jellegét tagadó iskola (...) arra az álláspontra helyezkedik, hogy a nemzetközi jog szabályainál semmiképpen sem lehet fel a jogszabályok legfontosabb fogalmi kelléke, a kényszerítő erő. Ennek következtében szerintük a nemzetközi jog szabályait mindenki büntetlenül megsértheti, amit a praxis is bizonyít. (...) Le kell ugyanis szögeznünk azt, miszerint az a tény, hogy a nemzetközi jog szabályait gyakran nem tartják be, még távolról sem jelenti azt, hogy e szabályok nem jogszabályok. Az államjogi szabályokat is lépten-nyomon megsértik, még sem jut senkinek sem eszébe, hogy ezért ezek jogi jellegét tagadja. (...) Ha egy állam, – mint a nemzetközi jog szabályainak címzettje – valamely szabály által előírt kötelezettségét nem teljesíti és ezáltal más jogalany jogait sérti, ez utóbbi jogainak védelmére saját maga hivatott és jogosult. A nemzetközi jog szabályai mögött nem áll egy felsőbb hatalom, mely azok tiszteletben tartását feltétlenül garantálja, melynek olyan kényszerítő erő van letéve, mint ezt az államjogban látjuk: a kényszerítő hatalom a nemzetközi jogban a sértett állam kezébe van letéve. Míg az államjogban a jogszabályok mögött álló hatalom a jogszabály megsértésével járó büntetést mindenkor előre megállapítja és jogsértés esetén ezt a rendelkezésre álló kényszerítő eszközökkel alkalmazni is tudja, addig a nemzetközi jogban épp a nemzetközi jog és az államjog közötti különbség következtében más a helyzet. (...) A nemzetközi jog szabályainak legnagyobb része ezzel szemben – és azt el kell ismernünk – államjogi szabályokéhoz hasonló szankciókkal ellátva nincs. (...) [a] nemzetközi jog jogi természete ilyen szankcióknak előre való megállapíthatóságát kizárja, anélkül azonban, hogy ezáltal a nemzetközi jog szabályait jogi jellegüktől megfosztaná. (...) Hogy ez a kényszerítés gyakran nem sikerül, hogy a jogvédelem sikere a nemzetközi jogban gyakran kétséges (és ez a nemzetközi jog legkönnyebben sebezhető pontja), ezt ugyan el kell ismernünk, ez azonban távolról sem jelenti azt, hogy a nemzetközi

jog szabályai mögött kényszerítő erő nem áll és hogy ennek következtében a nemzetközi jog szabályai nem jogszabályok. (...) Azt az egyedül helyes felfogást kell tehát bebizonyítottnak tekintenünk, mely szerint a nemzetközi jog szabályai valóságos jogszabályok. Ez teljes érvénnyel áll a hadijog szabályaira is, bár ezeknél a nemzetközi jog szabályainak fentebb elismert gyengéi erősebben szembetűnnek.”

⁴⁴

A gázháború és a nemzetközi jog kapcsolatával foglalkozó fejezet bevezető részében az alábbiakat olvashatjuk:

„A nemzetközi jog anyagát három fő részre oszthatjuk: béke joga, nemzetközi viszályok békés elintézési módjai és háború joga. A gázháború kérdése, (mint már neve is mutatja) a háború jogának tárgykörébe tartozik. A háború joga azonban ismét két részre oszlik: a tulajdonképpen háború jogára (droit de guerre) és az u.n. hadijogra (droit de belligerents). Minket a gázháború kérdésénél a hadijog érdekel, amely nemzetközi jogi szempontból is feltétlenül fontosabb a droit de guerre-nél. (...) A hadijog keretén belül tehát a hadviselés módjaira vonatkozó szabályokat ismerjük meg, mely szabályok egy-egy joginstitúció köré csoportosíthatók. Így kerülnek egymásután tárgyalás alá a hadifogoly-jog, sebesültjog, végül azoknak a jogszabályoknak összessége, melyek a (régebben csak) technikai (ma már ezenkívül kémiai és gazdasági) hadviselés módzatait szabályozzák, melyek tehát a hadviselőknek előírják, hogy melyek a megengedett és melyek a tiltott hadieszközök.”⁴⁵

Annak ellenére, hogy tanulmányának címében is a „gázháború” kifejezés szerepel, Weninger kifejti, hogy „[h]áború jogi értelemben véve csak egyféle lehet. A hadieszközök különbözősége szerint mégis beszélünk technikai, kémiai és gazdasági háborúról. Ez tulajdonképpen helytelen. Eltekintve attól, hogy a technikai kémiai és gazdasági hadieszközök a modern háborúban együttesen nyernek alkalmazást, tulajdonképpen csak a hadviselés módjainak (nem pedig a háborúnak magának)

⁴⁴ Uo., pp. 9-12.

⁴⁵ Uo., p. 7.

különbözőségét jelentik. Ezek szerint a »gazdasági háború«, vagy »kémiai háború« kifejezések sok félreértésre adhatnak alkalmat, miért is a minket érdeklő kémiai háború helyett leghelyesebb, ha a kémiai harc (kémiai hadieszközök alkalmazása), illetőleg a gázharc (gáznak, mint hadieszköznek alkalmazása) elnevezést használjuk. A kémiai harc és gázharc nem azonosak egymással, amennyiben a kémiai hadieszközök sorában találunk mást is, mint gázt (pl. baktériumokat). Jelen tanulmányomban azonban kizárólag a (közelmúlt és a jövő szempontjából legnagyobb fontossággal bíró) gázharc problémájával szándékozom foglalkozni, a többi kémiai hadieszközök figyelmen kívül hagyásával»⁴⁶

A felvázolt témakörön belül – egyebek mellett – élesen bírálja az addig megalkotott, a harci gázok katonai alkalmazását tiltó nemzetközi egyezményeket⁴⁷. „A gázharc tilalmát kimondó

⁴⁶ Uo., p. 8.

⁴⁷ A témában született nemzetközi dokumentumok közül az alábbiakat érdemes megemlíteni:

- Franciaország és a Német-Római Birodalom között 1675. augusztus 27-én létrejött Strassbourgi Megállapodás, amelynek 57. cikkelye megtiltja a mérgezett lövedékek alkalmazását;
- Francis Lieber, a New York-i Columbia Egyetem tanára által 1863-ban kiadott, az Egyesült Államok hadserege számára szóló utasításokat tartalmazó gyűjtemény (*Instructions for the Government of Armies of the United States in the Field*) 16. pontja általánosságban tiltotta a mérgek katonai alkalmazását, ugyanakkor a 70. már rögzítette, hogy a mérgek bármilyen módon történő alkalmazása, legyen az források, ételek, vagy fegyverek megmérgezése, teljesen kívül áll a modern hadviselés szabályain;
- az 1868-ban, Szent-Péterváron tartott konferencián elfogadott három, hadi jogi szempontból igen fontos nyilatkozat közül az egyik megtiltotta olyan lövedékek alkalmazását, amelyek egyedüli célja fojtó, vagy mérges gázok terjesztése;
- az 1874. augusztus 27-i Brüsszeli Nyilatkozat 13. cikke – hivatkozva a 12. cikk azon rendelkezésére, miszerint a hadviselő feleknek nincs korlátlan joguk az ellenségnek ártó eszközök megválasztásában –

*egyezmények egy része nem lépett életbe, másik része csak partikuláris, európai szempontból irreleváns jogot alkotott (...) Közös hibájuk még, hogy mindegyiküknel inkább az a tendencia látszik, mely szerint a szignatáriusok a gázharc szerintük már régóta fennálló tilalmát csak konstatálni, megerősíteni, nem pedig, mint új jogszabályt megalkotni akarják (...) Ezenkívül az összes egyezmények, ahelyett, hogy a gázharc tilalmát részleteiben kodifikálták volna, csak általános – fentiek alapján kétes értékű – megállapításokra szorítkoznak (...) A gázharc megakadályozásának egyetlen módja a gázfegyver háború esetén való alkalmazásának abszolút tilalmát kimondani.*⁴⁸

kifejezetten tiltotta a mérgek és a mérgezett fegyverek alkalmazását; (a nyilatkozatot az aláírók végül nem ratifikálták)

- az I. hágai konferencián (1899. július 29) elfogadott nyilatkozat aláírói tilosnak minősítették olyan lövedékek alkalmazását, amelyeknek egyedüli célja fojtó vagy mérges gázok terjesztése;
- a II. hágai konferencián, 1907. október 28-án aláírt, a szárazföldi háború törvényeiről és szokásairól szóló Egyezmény melléklete szerinti Szabályzat 22. és 23. cikke tartalmilag megismételte a Brüsszeli Nyilatkozat vonatkozó rendelkezéseit, vagyis megtiltotta a mérgek és a mérgezett fegyverek alkalmazását;
- az I. világháborút lezáró békeszerződések megtiltották a vesztes országoknak a mérgező harci anyagok használatát, gyártását, importálását;
- az 1922. február 6-án, Washingtonban aláírt, a tengeralattjárók és mérgező gázok hadviselés során történő alkalmazásáról szóló egyezmény szövege szerint a civilizált világ általános vélekedése jogosan ítélte el és nyilvánította tiltottnak a mérgező anyagok, gázok, hasonló folyadékok és eszközök hadviselés során történő alkalmazását, ezért az aláíró hatalmak – annak érdekében, hogy ez a tilalom a kötelező nemzetközi jog, valamint a nemzetek lelkiismeretének és gyakorlatának részeként általánosan elismerésre kerüljön – kinyilvánították egyetértésüket ezzel a tilalommal, egymásra nézve kötelezőnek ismerték el, továbbá meghívtak más civilizált nemzeteket is a csatlakozásra. (Az elfogadott dokumentum a szükséges ratifikációk hiánya miatt nem lépett hatályba)

⁴⁸ WENINGER: *Gázháború és nemzetközi jog*, p. 71.

Jóllehet a Népszövetség V. Közgyűlésének határozata alapján 1925-ben összehívott genfi konferencián 30 állam képviselője aláírta a vegyi és biológiai fegyverek háború esetén történő alkalmazásának tilalmát rögzítő jegyzőkönyvet⁴⁹, Weninger sajnálatát fejezte ki a ratifikációs folyamat elhúzódása, következésképpen a dokumentum alkalmazhatatlansága miatt. Megfogalmazása szerint „[b]ármilyen örömmel fogadták is az államok és az egész világ közvéleménye a genfi jegyzőkönyv létrejöttét, az ahhoz való hozzájárulások és pláne a ratifikációs okmányok letétele a legnagyobb lassúsággal folyik annak dacára, hogy a Nemzetek Szövetsége már több ízben felszólította erre a signatarius hatalmat. (...) A genfi jegyzőkönyv, mely Liberia adhéziója napján (1927. április 2.) jogerőre emelkedett⁵⁰, a mai napig tehát sajnos, mindössze három államot⁵¹ kötelez és ezek közül is csak egy európai hatalom van.”⁵²

Weninger határozott álláspontja szerint „[f]eltétlenül szükséges tehát egy speciálkonvenció megkötése és úgy ennek, mint a genfi jegyzőkönyvnek az összes /vagy legalább is számottevő/ államok általi haladéktalan ratifikálása.”⁵³ Erre tekintettel a

⁴⁹ Protocol for the Prohibition of the Use of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare. Geneva, 17 June 1925

– Internet:
http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/States.xsp?xp_viewStates=XPages_NORMStatesParties&xp_treatySelected=280 (Letöltés: 2014. július 18.)

⁵⁰ A Jegyzőkönyv valójában 1928. február 8-án, Venezuela ratifikációjával lépett hatályba.

⁵¹ E három ország a letéteményes Franciaország mellett Venezuela és Libéria voltak. Megjegyzendő, hogy a Jegyzőkönyvet 1930. január 1-ig – az említettek kivül – mindösszesen 12 ország (Ausztria, Belgium, Egyiptom, Finnország, Németország, Irán, Olaszország, Lengyelország, Románia, Oroszország, Spanyolország, Törökország) ratifikálta. Magyarország 1952. október 11-én csatlakozott a Jegyzőkönyvhöz. Ld. Protocol for the Prohibition of the Use of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare

⁵² WENINGER: *Gázháború és nemzetközi jog*, pp. 59-60.

⁵³ Uo., p. 71.

gázháború jogi kérdéseivel foglalkozó művét az általa meghatározott követelményeknek megfelelő, 10 cikkből álló egyezménytervezettel zárja, „azzal a céllal, hogy kiindulópontul, másrészt tárgyalási alapul szolgáljon azoknak, akik kérdésünkkel hivatásszerűen foglalkoznak”.⁵⁴ A megkötendő egyezménnyel szemben – annak érvényesíthetősége érdekében – Weninger az alábbi követelményeket állította fel:

- a megszövegezésnél „kerülendő minden kétértelműség és homályosság”, a kötelezettségeket „pontosan és félremagyarázhatatlanul” kell megállapítani úgy, hogy azok csak egyféleképpen legyenek értelmezhetők;
- az egyezménynek „a gázharc minden kérdésére legrészletesebben ki kell terjeszkedni és tekintettel kell lenni a jövőben feltalálható új módokra és eszközökre is”;
- ki kell mondani a gázfegyver alkalmazásának, vagyis a gázharcnak a teljes tilalmát;
- a rendelkezéseknek a szárazföldi, a tengeri és a légi háborúra egyaránt vonatkozniuk kell;
- gázharc teljes tilalmából következően „a gázfegyver az abszolút tiltott hadieszközök közé sorolandó”;
- a gázfegyver „még represszáliaképpen, vagy végszükségben sem alkalmazható”, következésképpen „még az u.n. nemzetközi szövetségi háború (Bundesexecution) esetén sem nyerhet alkalmazást”;
- a szerződő felek kötelezzék magukat arra, hogy az egyezményt törvényben kihirdetik, a gázharc tilalmát „katonai és polgári büntetőjogukba és katonai szabályzataikba felveszik”;
- pontosan meg kell állapítani az egyezmény megsértésének következményeit, „a szankciók legyenek reálisak és súlyosak”;
- az egyezmény „bizonytalan időre kötéssék és felmondhatatlannak deklarálendő”;

⁵⁴ Uo., p. 72.

- az egyezményt tárgyaló konferenciára minden államot meg kell hívni, és a „feltétlenül universalitásra törekvő egyezmény” csak akkor lépjen hatályba, ha „az összes kémiai iparukat tekintve számottevő hatalom ratifikálta”;
- az egyezményt bizonyos ideig aláírásra nyitva kell hagyni, az aláírás pedig legyen egyenértékű a ratifikációval (a ratifikáció fenntartásával történő aláírás nem elfogadható);
- nem engedhető meg az egyezmény feltételekkel történő elfogadása, az ún. »*si omnes*« klauzulával történő ellátása.⁵⁵

⁵⁵ A javasolt egyezménytervezet rendelkezései közül az alábbiakat érdemes kiemelni:

- „1. cikk: A gáznak, mint hadieszköznek háború alatti alkalmazása tilos. E tilalom úgy szárazföldi, mint tengeri és légi háborúra is vonatkozik.
2. cikk: E tilalom mindennemű akár már ismert, akár a jövőben feltalálendő gázra, vagy gázhoz hasonló anyagra vonatkozik, tekintet nélkül ezeknek kémiai összetételére, halmazállapotára és hatásaira.
Fentiek alapján tilos a mérges füst, vagy köd alkalmazása is.
3. cikk: E tilalomból következik, hogy a gáznak bármely már ismert, vagy a jövőben feltalálendő eljárás útján való akár önálló, akár más harci eszközzel kapcsolatos alkalmazása tilos. E tilalom elsősorban magában foglalja a gázbombáknak repülőgépekről való ledobásának tilalmát, vagy a gázfegyvernek a légi háborúval való bármely kapcsolatba hozását.
4. cikk: A gáznak még represszáliaképpen, vagy végszükségben való alkalmazása is tilos. (...)
5. cikk: Jelen egyezmény rendelkezései a Nemzetek Szövetségének védelme alá helyeztetnek. Ha valamely szerződő fél jelen egyezmény 1-4 cikkeinek bármely rendelkezését akár jogos, akár jogellenes háború esetén megsérti, oly államnak tekintendő, mint amely a Pactum⁵⁵ rendelkezései ellenére kezdett háborút, ellene tehát a Pactum 16. cikkében felsorolt szankciók nyerne alkalmazást. (...)
6. cikk: A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy jelen egyezmény életbelépését követő hat hónapon belül az egyezmény rendelkezéseit, mint hazai törvényt kihirdetik, és az összes katonai szabályzataikban megfelelően ismertetik, végül, hogy katonai és polgári büntető törvényeiket szükség esetén ezeknek megfelelően kiegészítik. (...)

Sajnos az egyezménytervezet nem váltotta valóra a hozzá fűzött reményeket, és a nemzetközi jogi életben sem keltett különösebb visszhangot, a szakma hazai képviselői mégis elismerően nyilatkoztak a kezdeményezésről, amely ráirányította a figyelmet az akkor már meglévő egyezmények hiányosságaira, és arra a veszélyre, amit a nagyhatalmak által kifejlesztett és felhalmozott gázkészletek esetleges háborúban való alkalmazása jelentett volna.

Tudásszomja Weningert a nemzetközi jog egyéb területeire is elvezette. Elmélyedt a „*nemzetközi büntetőjog*”(1), a követségi jog, a légi jog bonyolult problémáiban, „*melynek valóságos lexikonja lett*”.⁵⁶ Dományi szerint „*[k]evesen vannak Magyarországon, akik a népszövetségi egyezségokmány, a genfi protokollum, a Kellogg-paktum, a februári leszerelési világkonferenciát előkészítő munkálatok stb. útvesztőiben nála jobban kiismerték volna magukat. (...) A legkiválóbb külföldi szerzőknek a nemzetközi jog egyes delikátabb kérdéseire vonatkozó álláspontjait mindig tudta idézni és felfogásukat, érveléseiket csodálatos agyában elraktározni. Ily módon felvértezve könnyű szerrel vehetett részt a nemzetközi jog lovagi tornáján.*”⁵⁷

1928-ban Genfben népszövetségi, 1929-ben Törökországban gázvédelmi tanulmányúton járt. 1929 márciusában a Comité International de l' Aviation⁵⁸ magyar csoportja három témában is a véleményét kérte. E három téma:

- belállamok nyílt tenger feletti légi közlekedése;

9. cikk: *Jelen egyezmény csak minden fenntartás, vagy kikötés nélkül írható alá.*"

Uo., pp. 73-75.

⁵⁶ DOMÁNYI, id. mű, p. 2.

⁵⁷ Uo.

⁵⁸ A Nemzetek Szövetségének irányítása alá tartozó, párizsi székhelyű Nemzetközi Légiirányítási Bizottság (Comité International de l' Aviation, angolul International Commission on Air Navigation) 1922-től 1946-ig működött, amikortól feladatát átvette a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet (International Civil Aviation Organization), az ENSZ repüléssel foglalkozó szerve.

- belállamok nyílt tengerhez légi úton való jutása;
- hidravionok (hidroplánok) jogállása.⁵⁹

A magyar delegáció tagjaként közreműködött a IX. légijogi kongresszuson és a leszerelési konferenciát előkészítő bizottságban.⁶⁰

Európai látóköri tudása, szerteágazó ismeretei méltóvá tették a Magyar Külügyi Társaság⁶¹ tagságára, ahol a Nemzetközi Jogi Szakosztály ülésein a külföldi nemzetközi jogi irodalomból tartott nagyszerű referátumokat⁶². Egy-egy felejtethetlen előadásáról

⁵⁹ Ld. JOÓ Gyula (Szerk.): A Kecskeméten működő Egyetemes Református Jogakadémia évkönyve 1928-29-ről, p. 23.

⁶⁰ RÁCZ Béla (Szerk.): A Kecskeméten működő Egyetemes Református Jogakadémia. Évkönyv 1930-31-ről, p. 37.

⁶¹ A Magyar Külügyi Társaság 1920 áprilisában alakult meg „*társadalmi osztályoktól és politikai pártoktól független társadalmi szervezetként*”. Elnöke Apponyi Albert gróf volt, társelnökök Andrassy Gyula, gróf Berzevichy Albert dr., Csernoch János dr., Teleki Pál gróf, Wlassich Gyula báró voltak. A társaság tagjai között megtalálható volt a kor politikai, társadalmi és gazdasági elitjének krémje. Ld. Magyar Külügyi Társaság – Internet: http://uni-corvinus.hu/index.php?id=29913&no_cache=1 (Letöltés: 2014. július 5.) „*A Magyar Külügyi Társaság nevével leginkább csak a téma iránt mélyebben érdeklődő szakember vagy olvasó találkozhat. Az iskolai történelemkönyvek korszakunkra vonatkozó fejezeteiben nincs megemlítve, a korábban íródott főiskolai vagy egyetemi jegyzetek anyagában sem láthatjuk viszont ezt a két világháború között kiemelten jelentős tevékenységet végző társadalmi szervezetet. (...) [E]gyrészt az általa működtetett folyóiratok artikulálták a kormányhoz közel álló politikai körök külügyi elképzeléseit, véleményalkotását, másrészt tekintélyes publikációs tevékenységet végzett ezen időszak alatt, illetve harmadrészt ellátott egyfajta diplomataképzés – pótló funkciót is.*” Ld. SZEREPI Sándor (2011): *A „Magyar Külpolitika” című folyóirat szemlélete 1920-1929 között* – Debreceni Egyetem, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola – Internet: http://www.science.unideb.hu/media/document/120124_szerepisandor.pdf (Letöltés: 2014. július 6.), p. 6.

⁶² Ezekről a felolvasásokról Weninger így számolt be a *Nemzetközi Jog Tára* című szakmai folyóiratban: „*A Magyar Külügyi Társaság nemzetközi jogi szakosztálya program pontjai közé felvette, hogy a szakosztályon belül tartandó felolvasásokkal kapcsolatban a nemzetközi jogi szakirodalom*

a Magyar Külpolitika⁶³ című folyóirat külön is beszámolt: „Weninger László dr., aki a nemzetközi szakosztály ez évi ülésén nagyérdékű könyv- és folyóiratszemeleit minden alkalommal felolvasta, április 11-én önálló előadást tartott »A kémiai háború és a nemzetközi jog« cím alatt. A felolvasás tárgya mindvégig lekötötte a nagyszámú hallgatóság figyelmét. Weninger dr. a gázharc történetének ismertetése után két nagy problémára osztotta fel az anyagot. Az első kérdés az volt, vajon a gázháború a világháború alatt jogilag el volt-e tiltva vagy sem? (...) A másik probléma a gázharc eltiltásának kérdése pro futuro. Sorban megismertük a békeszerződések, a Washingtoni Konferencia idevágó határozatait, a Nemzetek Szövetségének a kémiai háború kérdésével kapcsolatos működését.

újdonságairól minden egyes alkalommal rövid jelentést, beszámolót fog adni. E beszámolók kettős célt szolgálnak: Először azt, hogy a- nemzetközi jog újdonságairól a hallgatóságot állandóan tájékoztassák, másodsor pedig a nemzetközi jogtudománnyal szakszerűen foglalkozóknak pontos adatokat nyújtsanak, melyeket kutatásaiknál és tevékenységüknel gyümölcsözőtően felhasználhatnak. Az újonnan megjelent könyvek és nevezetesebb cikkek rendszeres egymásmellé sorakoztatása valószínűleg sok felesleges munkát fog mindenkint megkímélni.” Dr. WENINGER László: Nemzetközi könyv- és folyóiratszemele (A szerzőnek a m. kir. Külügyi Társasági nemzetközi jogi szakosztályának 1927/28-as ülésén tartott felolvasásai alapján) – In: Nemzetközi Jog Tára, 1928/7-8., p. 57.

⁶³ A Magyar Külpolitika című folyóirat a Magyar Külügyi Társaság szakfolyóirataként „fontos artikulációs bázisa volt a kormány közeli körök külpolitikai elképzeléseinek, véleményeinek, melyekben minden olyan a külpolitikával és a külüggyel, diplomáciával kapcsolatos alternatíva megjelent, ami a korszak gondolkodásában egyáltalán helyet kaphatott (...) bár kezdettől fogva alapvető céljának tartotta a minél szélesebb társadalmi körben való külpolitikai felvilágosítást, (...) mégis a folyóirat még a legnagyobb fővárosi és vidéki könyvtárainkban sem található meg hiánytalanul (...) példányszámát tekintve nem tartozott azon jelentős orgánomok közé, melyekből elegendő példány élte volna túl a múlt század különböző politikai viharait. Olvasóközönsége minden valószínűség szerint hasonlóan szűk körre korlátozódott, mint iker kiadványának, a Külügyi Szemelenek. Ld. SZEREPI, uo.

*Különös figyelmet érdemel az előadás azon része, mely a kémiai háborúra vonatkozó előkészületeket pontos statisztikai adatok alapján ismerteti. E rész összeállítása a tárgyban való abszolút tájékozottságot és forrásismeretet igazolja.*⁶⁴

A Külügyi Társaság által megrendezett Külügyi Szemináriumokon⁶⁵ a nemzetközi hadijog köréből

⁶⁴ Magyar Külpolitika, 1928. ápr. 20., IX. évf. 8. sz., Hivatalos Közlemények, 13. old.

⁶⁵ A Külügyi Társaság – nem kis részben saját kiadványainak és folyóiratainak információira támaszkodva – *"nem a könnyű hatás eszközeivel, lelkesítő szónoklatokkal, hanem komoly tanulmányokon alapuló fejtegetésekkel"* folytatott kimondottan értelmiségi ismeretterjesztést, Budapesten 20 év alatt kb. 300, vidéken pedig kb. 100 előadást tartott. Az értelmiségi elit számára ezen felül neves külföldi személyiségeket és szaktekintélyeket hívott meg előadónak. Közülük 71-en németül, 52-en franciául, 39-en angolul és 28-an olaszul beszéltek, ami azt is érzékelteti, hogy a Népszövetségi Egyesületek Nemzetközi Uniója keretében működő Külügyi Társaság korántsem volt egyoldalúan német orientációjú. A tanfolyami ismeretterjesztés keretében – Külügyi Szeminárium – 1926 és 1940 között a Társaságnak összesen 1435 hallgatója volt. Ld. CHOLNOKY Győző, FUTALA Tibor, KERTÉSZ Gyula: *Nemzetiségi bibliográfia és dokumentáció hazánkban a kezdetektől napjainkig* – Könyvtári figyelő, 39. évf. 4. sz. – Internet:

http://epa.oszk.hu/00100/00143/00008/cholnoky_h.html#28 (Letöltés: 2014. július 10.) A Külügyi Társaság 1929/30 évi tevékenységéről szóló beszámolóban a Külügyi Szemináriumokról ezt olvashatjuk: *„Immár negyedik esztendeje tartja fenn a Társaság azt az intézményt, amelynek a hivatása, hogy az érdeklődő nagyközönség soraiból mindazok, akik a külpolitikai ismeretekben rendszeres és szakszerű kiképzést óhajtanak nyerni, azt egy Szabad Egyetemi előadás-ciklusnak a módjára szervezett Külügyi Szemináriumban nyerhessék el. A Szemináriumnak nem az a célja, ami a Külügyin Társaság egyéb előadásainak, mert míg az utóbbiak egy-egy aktuális témáról tájékoztatják a felkért előadó útján az érdeklődőket, addig a Szeminárium egyetemi rendszerű előadási ciklusában, fő- és speciálkollégiumokban adja a külpolitikai szempontból fontos ismeretanyag egész komplexumát.”* Ld. még EÖTTEVÉNYI Olivér: *Beszámoló a Magyar Külügyi Társaság munkásságáról 1929 december hó elejétől 1930 március*

speciálkollégiumokat⁶⁶, a Szabad Lyceum⁶⁷ gázvédelmi előadás-sorozatában „*Gázháború és nemzetközi jog*” címmel előadást tartott. Erdemei elismeréseként a Külügyi Társaság az elnöki tanácsának tagjai sorába választotta.⁶⁸

Amint a fentiekből is már kiderült, Weninger László Vince kettős kapcsolatban állt a tudománnyal: nem csupán megszerezni akarta, hanem minél szélesebb körben terjesztette is azt. Lankadatlan lelkesedéssel oktatta a nemzetközi jogot a Kecskeméten működő

hó közepéig – Internet: http://uni-corvinus.hu/fileadmin/user_upload/hu/teszt_kar/kulugy/Kulugyi_szemle_1930_1.pdf (Letöltés: 2014. július 1.), p. 71.

⁶⁶ Külügyi Szeminárium 1927. január-május: *Fejezetek a hadijog köréből*. A Külügyi Szeminárium 1929/30-as tanév első félévében a nemzetközi hadijogról tart előadást. Ld. JOÓ, p. 30. Ld. még EÖTTEVÉNYI, uo.

⁶⁷ Az 1893. június 1-én alakult Szabad Lyceum egy „*tudományt és ismeretet terjesztő társaság*” volt, amelynek célja volt „*elméleti és gyakorlati sorozatos előadások rendezésével, esetleg ezek kinyomatásával a közönség érdeklődését a szellemi munka és haladás iránt felkelteni és alkalmat adni arra, hogy ismereteit a gyakorlati élet, a tudomány és művészet terén mindenki gazdagíthassa. Eredetileg az angol University Extension, az Oxford és Cambridgeből kiindult, egyetemi műveltséget terjesztő mozgalom mintájára kívánt alakulni, de a honi viszonyok sok tekintetben való eltérésre kényszerítették. (...) az elméleti és gyakorlati ismeretek minden ágából rendszeres oktatást kíván nyújtani, még pedig nemcsak a középosztály, hanem egyenesen a nép minden rétege számára az egész országban. Figyelmét mindenekelőtt ama körökre fordítja, melyeknek művelődési szükségleteiről a fennálló közoktatásügyi intézmények nem gondoskodhattak. Az egyetemi oktatásban nem részesült középosztályú felnőtteknek magasabb kiképzése a városokban, a különböző osztályú nőknek gazdasági nevelése háztartási kurzusok útján, a munkások és különösen a földműves lakosság műveltségének emelése: ezek azon főbb teendők, melyekre a Sz[abad Lyceum] első sorban gondolt. (...) [E]lőadói karát első sorban az egyetemi, műegyetemi és középiskolai tanárság alkotja, hozzá csatlakozik még az orvosi, ügyvédi, bírói és kereskedői pályán működő férfiak kiváló csoportja.*” Ld. Internet: http://www.kislexikon.hu/szabad_lyceum.html (Letöltés: 2014. július 11.)

⁶⁸ Kecskeméti Közlöny, 1931. december 11.

Egyetemes Református Jogakadémián. „*A kormányzóbizottság 1927. május 23-án Kecskeméten tartott ülésében Weninger László Vince államtudor, magyar királyi folyamórségi főhadnagy, budapesti lakosnak, az ismert nevű nemzetközi jogi írónak a nemzetközi jog tárgyköréből (...) megbízott előadói minőségben előadói jogositványt adott*”.⁶⁹ Ettől kezdve minden évben megtalálhatjuk a nevét a Jogakadémia évkönyveiben az előadást, szemináriumot, illetve speciálkollégiumot tartók között.⁷⁰ A százéves évfordulóját ünneplő Jogakadémia /1831-1931/ kormányzóbizottsága „*a tisztelt kar javaslatára*” jogakadémiai magántanári címmel tüntette ki.⁷¹

1930-ban a budapesti Katonai Főiskola is – ahol ez évtől a nemzetközi jognak rendszeresített tanszéke volt – felismerte a fiatal zseniben rejlő lehetőséget, és felkérte a – főhadnagyból időközben századossá, majd kapitánnyá előléptetett – tudóst rendszeres előadások megtartására.

Emberfeletti munkabírásának újabb eredménye a – Faba János folyamórkapitánnyal közösen szerzett – 1931-ben megjelent „*Magyar hajózási, vízjogi és folyamrendészeti jogszabályok gyűjteménye*”, amelyet „*a hajózási és folyamrendészeti szolgálat kézikönyve*”-ként emlegettek. A mű előszavában nagyméltóságú Nagykéri Dr. Sczitovszki Béla, magyar királyi belügyminiszter ezekkel a szavakkal méltatta a kiadványt: „*(...) elismerést érdemel minden olyan munka és törekvés, amely a törvények és jogszabályok renetegét igyekszik rendszerbe, áttekinthető formába foglalni és*

⁶⁹ JOÓ, p. 32.

⁷⁰ A kecskeméti Jogakadémián tartott speciálkollégiumai:

- 1927-28-as tanévben: *Nemzetközi viszályok békés elintézésének módjai a világháború után;*
- 1928-29-es tanévben: *Fejezetek a hadijogból;*
- 1929-30-as tanévben: *Követek és konzulok előjogai; Fejezetek a nemzetközi jog köréből;*
- 1930-31-es tanévben: *A nemzetközi megállapodásokról; Fejezetek a nemzetközi jog köréből;*
- 1931-32-es tanév I. félévében: *Nemzetközi vonatkozások.*

⁷¹ RÁCZ, id. mű, p. 29.

ezáltal mind a szakemberek, mind pedig a publikumnak a jogszabályok sűrűjében való tájékozódást és eligazodást megkönnyíteni. Ebből a szempontból úttörő munka ez a könyv, melyet szerkesztői elismerésre méltó fáradsággal és gondossággal állítottak össze.”⁷² A Magyar Katonai Szemle⁷³ szerint is „(...) hasznos munkát végeztek a szerzők, amikor a könyvet többéves gyakorlati tapasztalataik érzékével és teljes tárgyismerettel összeállították”.⁷⁴

Sajnos eme páratlan elméhez törekeny emberi test tartozott. A kegyetlen sors ekkor már csak néhány hónapot engedélyezett számára. 1931 novemberében elhatalmasodó tüdőgyulladás végleg legyőzte a megfeszített, kimerítő munkától legyöngült szervezetét. Ő azonban még közvetlenül halála előtt is dolgozott. Betegágyában írta meg a nemzetközi jogilag vitás területekről szóló tanulmányát⁷⁵, halála előtt négy héttel még tanított a kecskeméti Jogakadémián. A „Nemzetközi Bíraskodás Szemléje” című munkája már csak

⁷² FABÁ János – WENINGER László Vince (1931): *Magyar hajózási vízjogi és folyamrendészeti jogszabályok gyűjteménye* – Bp., Előszó

⁷³ 1931. január 1-től *Magyar Katonai Szemle* cím alatt egyesítve jelentek meg a korábban külön-külön kiadott, a katonai tudományok speciális területeivel foglalkozó *Műszaki Szemle*, a *Gyalogsági lövő iskola közleményei*, valamint a *Közgazdasági és technológiai közlemények* témakörébe tartozó cikkek. Hasábjain egyrészt minden honvédtiszt egyetlen folyóiratból, minden katonai kérdésben tájékozódhatott, másrészt – az előfizetés minden tényleges szolgálatban álló tisztre való kötelező kiterjesztésével – a magyar honvédséghez méltó terjedelmű, tartalmú és kiállítású új folyóirat gazdasági alapja is biztosítva volt. Az új kiadvány *Katonai Közlemények* című rovatát képezte az 1930-ig önálló folyóiratként létező *Magyar Katonai Közlöny*, amely megtartotta korábbi szerkesztőségét, nagyjában azonos maradt a tárgyköre a terjedelme, mint addig. Ld. *Magyar Katonai Közlöny* (1908-1930); *Magyar Katonai Szemle* (1931-1944) – Internet: <http://www.arcanum.hu/kiadvanyaink/osszes/?id=MKKNY> (Letöltés: 2014. július 10.)

⁷⁴ *Magyar Katonai Szemle*, 1931/11. sz., p. 878.

⁷⁵ WENINGER László Vince (1932): *Vitás területek a nemzetközi jogban* – Pécs, Dunántúl nyomda, 16 p.

posztumusz tanulmányként jelenhetett meg a Külügyi Szemlében⁷⁶, egy másik tanulmánya pedig a kecskeméti Jogakadémia jubileumi emlékkönyvében.⁷⁷

1931. december 8-án bekövetkezett halálával nagy veszteség érte nemcsak a kecskeméti Jogakadémiát, hanem az egész magyar tudományos életet. December 11-én Budapesten, a Kerepesi úti temetőben helyezték végső nyugalomra.

*Dr. Weninger László Vince hamvainak nyughelye a Fiumei úti sírkertben.*⁷⁸

⁷⁶ Külügyi Szemle, 1932. IX. évf. 1. sz.

⁷⁷ WENINGER László Vince (1932): *A nemzetközi jog tudományának fejlődése Magyarországon a világháború után* – In: Emlékkönyv a Kecskeméti működő Egyetemes Református jogakadémia fennállásának 100. évfordulójára, Kecskemét, p. 459.

⁷⁸ Dr. Weninger László Vince neve fellelhető ugyan a Fiumei úti Sírkert (Kerepesi temető) nyilvántartásában, az 1931-ben eltemetettek között, de koszorút nem helyezhetünk a sírkőre: hamvai az – egyébként gondosan karbantartott – sírkert teljesen elhanyagolt 46/1. parcellájának 3. sorában, egy jeltelen sírban nyugszanak. /A fotót jelen tanulmány szerzője készítette 2014. augusztus 7-én/

Temetésének napján a Kecskeméti Közlöny hosszabb cikket szentelt Weninger László Vince munkásságának.⁷⁹ A Külügyi Szemlében Dományi Gyula e szavakkal emlékezett meg a néhai kollégáról, barátáról:

„Mint barát örök és felejthetetlen! Mint embertípus a legkiválóbb fajtából való! Szeretetre méltó, kedves egyéniségével mindenkit meghódított, szívjóságával pedig szűkös viszonyai ellenére nagyon sok könnyet szárított... Mégis a sors mostoha maradt hozzá. A tagadhatatlanul számos erkölcsi sikerre, melyeket összeköttetések felhasználásának elhárításával egyedül saját erejéből kiváló tehetségével és fáradhatatlan szorgalmával ért el, a hivatalos tudomány nem rakta rá az elismerés babérkoszorúját. Így némi keserűséggel bár, de azért továbbra is, mint igaz katona állt tudományos hivatásának őrhelyén.”⁸⁰

Azt gondolom, nincs értelme azon töprengeni, mit adhatott volna még dr. Weninger László Vince a magyar tudományos életnek. Üstökös volt ő a maga nemében: váratlanul bukkant fel, élesen rávilágított a nemzetközi jog problémás területeire, e diszciplína hazai művelésének és oktatásának hiányosságaira, de a gyorsan múló lét után fénye tragikus hirtelenséggel tűnt el az őt csodáló szemek elől. A nemzetközi jog iránt érdeklődő személyként azonban – mai szemmel végigtekintve a mintegy 100 évvel korábban élt tudós munkásságán – sajnálattal kell megállapítanom, hogy az általa vizsgált kérdések többsége még ma is aktuális. Kétségtelen, hogy a nemzetközi jog egyre több eredményt tud felmutatni a békés világrend megteremtésében, azonban a nemzetközi közösséget napjainkban is komoly feladat elé állítja a háborús konfliktusok léte, a tömegpusztító fegyverek elterjedésének és használatának megakadályozásával kapcsolatos jogi kérdések megválaszolása.

Van, és vélhetően lesz is tehát tennivalója a mai magyar jogásztársadalom azon tagjainak, akik nemzetközi jogi (és köztük hadijogi) problémák szakértői szintű elemzésére adják a fejüket. Az

⁷⁹ Kecskeméti Közlöny, 1931. december 11.

⁸⁰ DOMÁNYI, id. mű.

eredményes munkavégzéshez természetesen nagy segítséget nyújthat a külföldi szakirodalom ismerete, a jogtudomány aktuális fejlődési irányvonalának tanulmányozása, ennek alapján pedig az elért eredmények megfelelő hasznosítása, beépítése a magyar szabályozásba. Mindazonáltal nem hagyhatjuk figyelmen kívül nemzeti jog- és értékrendszerünk sajátosságait sem, amelyek – miként eddig, úgy a jövőben is – kijelölik számunkra az értelmezés és alkalmazás – sokszor eléggé kanyargós – útját. A múlt század első évtizedeiben tevékenykedő, a korabeli nemzetközi jog eszméjét és vívmányait hirdető tudós kollégák helyzetétől eltérően ma már valóban van mire építkeznünk, ezért az új kihívásoknak való megfelelés kényszere alatt is merítsünk bátran abból a gazdag szellemi hagyatékból, amelyet örököltünk!

Csak remélni tudom, hogy a jogtudomány e területének mai és jövőbeni művelői is felnőnek a feladathoz, és a nagy elődökhöz méltó módon, az alapelveket mindvégig szem előtt tartva törekedni fognak a nemzetközi jog továbbfejlesztésére, hatékonyságának növelésére, érvényre juttatásának elősegítésére.